

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ : «ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΩΝ ΑΝΑ ΠΗΓΗ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ»

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ :
ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΟΥΣΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ :
Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ Σ' ΑΥΤΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.	4
1.1 ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.	4
1.2 ΑΚΙΝΗΤΑ.	6
1.3 ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ.	8
1.4 ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.	10
1.5 ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.	12
1.6 ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ.	13
2. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΦΟΡΟΔΟΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ – ΚΕΦΑΛΑΙΟ , ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.	
2.1 ΠΩΣ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ – ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΠΙΔΡΑ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.	
2.2 ΠΩΣ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗ – ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΠΙΔΡΑ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ .	
3. Η ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΜΕ ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.	16

4. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΛΙΜΑΚΙΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.	36
4.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ.	36
4.2 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.	37
4.3 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ.	40
5. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ.	50
6. ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ Σ' ΑΥΤΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.

1.1 ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Αυτή η πηγή εισοδήματος περιλαμβάνει εισοδήματα που προέρχονται από εξαρτημένη σχέση εργασίας του φορολογούμενου ή περιπτώσεις που εξομοιώνεται με αυτήν. Συγκεκριμένα: α) εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες είναι το εισόδημα που προκύπτει σε κάθε ένα οικονομικό έτος από μισθούς, ημερομίσθια, επιχορηγήσεις, επιδόματα, συντάξεις και γενικά από κάθε παροχή που χορηγείται περιοδικά με οποιαδήποτε μορφή είτε σε χρήμα, είτε σε είδος, είτε για οποιαδήποτε άλλη αιτία το οποίο αποκτάται από μισθωτούς γενικά και συνταξιούχους β) εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες θεωρείται και το εισόδημα που αποκτούν οι δικηγόροι ως πάγια αντιμισθία για την παροχή νομικών υπηρεσιών, καθώς και το εισόδημα που αποκτούν οι ξεναγοί οι οποίοι υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 37 του Ν. 1545/1985 (ΦΕΚ 91 Α). γ) στην περίπτωση που το εισόδημα καταβάλλεται ελεύθερο φόρου, εισόδημα που υπόκειται σε φόρο είναι εκείνο από το οποίο, αν αφαιρεθεί ο φόρος που του αναλογεί, προκύπτει το χωρίς φόρο ποσό που καταβάλλεται στον δικαιούχο

δ) τα επιδόματα που καταβάλλονται στους δικαιούχους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 63 του Ν. 1892/1990, παράγραφοι 1,2,3 και 6 λογίζονται ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, το οποίο αποκτάται κατά την καταβολή του.

Στην οικονομική επιστήμη ως εργασία θεωρείται ένας συντελεστής της παραγωγής, που αφορά τις προσπάθειες του ανθρώπου οι οποίες αποβλέπουν σε παραγωγικό σκοπό. Είναι ο σπουδαιότερος παραγωγικός συντελεστής ο οποίος μαζί με την γη και το κεφάλαιο δημιουργούν αγαθά. Μόνο εάν ο άνθρωπος επιθυμήσει μεταμορφώνονται με την εργασία του, τα υλικά σε χρήσιμα προϊόντα. Οι άνθρωποι είναι υποχρεωμένοι να συνεισφέρουν τις προσπάθειες τους για την πραγματοποίηση της κοινής ευδαιμονίας. Η εργασία έχει πολύ σπουδαίο κοινωνικό ρόλο. Αποτελεί τον θεμελιακό προορισμό του ανθρώπου. "Αργία μήτηρ πάσης κακίας" και "η αργία τέχνας κατεργάζεται" λέγανε παλιά.

Από το Σύνταγμα του 1927 μέχρι σήμερα το άρθρο 22 αναφέρεται στην εργασία. Περιέχει μεταξύ άλλων και τα εξής : α) η εργασία αποτελεί δικαίωμα και τελεί υπό την προστασία του κράτους, το οποίο μεριμνά για την δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξήγηση του εργαζόμενου αγροτικού και αστικού πληθυσμού. β) ο νόμος θα καθορίζει τους γενικούς όρους εργασίας οι οποίοι συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, που καταρτίζονται μετά από ελεύθερες διαπραγματεύσεις. γ) απαγορεύεται κάθε μορφή αναγκαστικής εργασίας. Το κράτος επίσης μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως ορίζουν οι σχετικοί νόμοι.

Η παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που ψήφισε η Γενική Συνέλευση των Κρατών-Μελών του Ο.Η.Ε. (10/12/1948) περιέχει άρθρα για την προστασία της εργασίας. Έτσι στο άρθρο 23 προβλέπει: **α)** κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται, να διαλέγει ελεύθερα την εργασία του και να έχει δίκαιους και ικανοποιητικούς όρους εργασίας καθώς και προστασίας κατά της ανεργίας. **β)** όλοι έχουν δικαίωμα χωρίς καμία διάκριση, να πληρώνονται ίσα για την ίδια εργασία. **γ)** καθένας που εργάζεται έχει δικαίωμα να πληρώνεται δίκαιως και ικανοποιητικώς, για να εξασφαλίζει στον εαυτό του και την οικογένειά του μια ζωή σύμφωνη με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, που να συμπληρώνεται με όλα τα μέσα κοινωνικής προστασίας.

Υπάρχουν πολλά είδη εργασίας, που η αναφορά τους βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση της έννοιας της. Έτσι βασικά έχουμε την σωματική ή χειρονακτική εργασία : εδώ τον κύριο ρόλο τον παίζει το σώμα με τα διάφορα όργανά το και τον μικρότερο το μυαλό. Από την άλλη πλευρά, έχουμε την πνευματική εργασία όπου κυρίως εργάζεται το πνεύμα με υπόβαθρο το σώμα, που δανείζει τα όργανά του για την σύλληψη των διαφόρων ερεθισμών ή για την εκτέλεση των αποφάσεων της σκέψης. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι συνταξιούχοι αποτελούν μια μορφή εργασίας ως συσσώρευση απόδοσης της εργασίας.

1.2 ΑΚΙΝΗΤΑ

Η πηγή αυτή εισοδήματος περιλαμβάνει τα εισοδήματα που περιέχονται : **α)** από εκμίσθωση, επίταξη οικοδομής ή οικοδομών τον ιδιοκτήτη, νομέα, επικαρπωτή ή δικαιούχο επικαρπίας ή

χρήσης οίκησης. Προκειμένου για εκμίσθωση οικοδομής μαζί με έπιπλα ή μηχανήματα συνυπολογίζεται στο εισόδημα και το τυχόν μίσθωμα των επίπλων και μηχανημάτων. **β)** από ιδιόχρηση ή δωρεάν παραχώρηση, ιδιοκατοίκηση, μιας ή περισσότερων οικοδομών. **γ)** από υπεκμίσθωση οικοδομής. Για οικοδομές που έχουν ανεγερθεί σε έδαφος κυριότητας τρίτου, ως εισόδημα νοείται το προερχόμενο εκ του δικαιώματος του κυρίου του εδάφους. **δ)** από εκμίσθωση ή επίταξη μιας ή περισσότερων γαιών που αποκτιέται από τον ιδιοκτήτη, νομέα, επικαρπωτή ή δικαιούχο επικαρπίας.

Στην πηγή εισοδήματος από ακίνητα περιλαμβάνονται επίσης : **α)** το αντάλλαγμα που καταβάλλεται για την παραχώρηση χώρου τοποθέτησης φωτεινών ή μη επιγραφών και γενικά κάθε είδος διαφημίσεων. **β)** το αντάλλαγμα σε ποσοστό της παραγωγής, το οποίο καταβάλλεται με συμφωνία στον ιδιοκτήτη, νομέα κ.λ.π. για την παραχώρηση εκμετάλλευσης της γης, εφόσον αυτό δεν συμμετέχει στις δαπάνες καλλιέργειας ή συγκομιδής των γεωργικών προϊόντων. **γ)** το εισόδημα από εκμίσθωση γηπέδων (π.χ χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, αποθηκών, εργοστασίων, εργαστηρίων, θεαμάτων, γυμναστηρίων, καφενείων κ.λ.π.)

Αντίθετα, σαν εισόδημα από ακίνητα δεν θεωρείται αυτό που προέρχεται από βιομηχανοστάσια που ιδιοχρησιμοποιούνται μαζί με τα παραρτήματά τους, τις αποθήκες και τα οικόπεδα, που είναι συνεχόμενα με αυτά και χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση πρώτων υλών και για την εναπόθεση βιομηχανικών προϊόντων. Επίσης, δεν λογίζεται εισόδημα από ιδιόχρηση οικοδομών, οικοδομές που βρίσκονται μέσα ή έξω από αγροτικά κτήματα και χρησιμοποιούνται για την διεξαγωγή έργων της γεωργικής επιχείρησης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, εξάγεται το συμπέρασμα πως το κύριο χαρακτηριστικό της πηγής εισοδήματος από ακίνητα είναι ότι δεν είναι αναγκαία και απαραίτητη η συμβολή της ανθρώπινης εργασίας αλλά το εισόδημα προέρχεται κυρίως από επένδυση κεφαλαίου. Στη συγκεκριμένη πηγή εισοδήματος ο παραγωγικός συντελεστής κεφάλαιο αποτελεί την βάση που μετατρέπεται σε επένδυση ακινήτων είτε είναι γη είτε οικοδόμημα.

Σαν χρόνος απόκτησης εισοδήματος θεωρείται κάθε διαχειριστικό ή κατά περίπτωση γεωργικό έτος, που αποκτήθηκε το εισόδημα και το οποίο προκύπτει με την συγκεκριμένη δήλωση φόρου εισοδήματος κάθε οικονομικού έτους. Για εισοδήματα ακινήτων που καταβάλλονται αναδρομικά με βάση νόμο ή δικαστική απόφαση, χρόνος κτήσης θεωρείται αυτός στον οποίο ανάγονται τα μισθώματα.

1.3 ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ

Η πηγή εισοδήματος από κινητές αξίες περιλαμβάνει εισοδήματα που προκύπτουν για κάθε οικονομικό έτος από : **1)** μερίσματα, τόκους ιδρυτικών τίτλων και μετοχές ημεδαπών Α.Ε. καθώς και ομολογίες και χρεόγραφα του Ελληνικού Δημοσίου. Επίσης, αμοιβές και ποσοστά διοικητικών συμβούλων, διευθυντών, διαχειριστών ανωνύμων εταιρειών εκτός του μισθού τους. **2)** μερίσματα και τόκοι από τίτλους επιχειρήσεων αλλοδαπής προέλευσης και το εισόδημα από τόκους που επιδικάζονται με δικαστική απόφαση εκτός ορισμένων περιπτώσεων. **3)**τόκους κάθε τίτλου εντόκου της μετρητοίς καταθέσεως ή εγγυήσεως, και κάθε

χρεωστικού τίτλου με υποθήκη, με ενέχυρο ή όχι. 4) κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων. 5) κέρδη Α.Ε. που διανέμονται με την μορφή μετρητών στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό τους. 6) από υπεραπόδοση επενδύσεων των μαθηματικών αποθεμάτων, που σχηματίζονται με τις διατάξεις του ν.δ. 400/1970 (ΦΕΚ 22 Α) για ασφαλίσεις ζωής. 7) κάθε δάνειο που συνομολογείται μεταξύ ιδιωτών ή προέρχεται από εταιρεία προς τα μέλη της ή τρίτους, λογίζεται ότι συνάπτεται με ελάχιστο επιτόκιο. 8) οι παροχές σε χρήμα ή σε είδος που δίνονται από ημεδαπές Α.Ε. χωρίς νόμιμη ή τους εντεταλμένους συμβούλους ή προέδρους ή προς πρόσωπα τα οποία την εκπροσωπούν, εφόσον έχουν υπολογισθεί και βαρύνει τα αποτελέσματα χρήσης της Α.Ε.

Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί πως οι κινητές αξίες μπορεί να είναι και εύκολα ρευστοποιήσιμες. Ως ρευστότητα θεωρούμε την ικανότητα μιας επιχείρησης να αντιμετωπίζει τις παρουσιαζόμενες ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της, χωρίς να προσφεύγει σε έκτακτα μέτρα, όπως είναι η αναγκαστική ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων, η σύναψη δυσμενών δανείων προς εξεύρεση μετρητών κ.λ.π. Η ευχέρεια της ρευστότητας στις επιχειρήσεις ποικίλλει ανάλογα με την σύνθεση των περιουσιακών στοιχείων και δεν εξαρτάται από το μέγεθος της επιχείρησης.

Το κύριο χαρακτηριστικό της πηγής εισοδήματος από κινητές αξίες είναι ότι έχουν επιχειρηματικό ρίσκο ως προς τις αποδόσεις κεφαλαίου. Οι κινητές αξίες εμπεριέχουν κάποιο κίνδυνο ως προς το αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας της επιχείρησης, όταν το αποτέλεσμα αυτό δεν συνοδεύεται με τέλεια βεβαιότητα. Για παράδειγμα, η επένδυση 1 εκατομμυρίου ευρώ σε αγορά κρατικών ομολογιών μπορεί να

αποφέρει κέρδη 6% κάθε χρόνο με μικρό ύψος κινδύνου. Εάν όμως αποφασισθεί η επένδυση αυτή να στραφεί στη δημιουργία ενός νέου υποκαταστήματος, το ποσοστό απόδοσης κάθε χρόνο θα ποικίλει από μηδέν ως 100% και γι' αυτό θα συνοδεύεται από μεγάλο ύψος κινδύνου. Ο κίνδυνος επομένως, συνδέεται με την ποικιλία των αναμενόμενων αποτελεσμάτων μίας ενέργειας. Όσο μικρότερη είναι η ποικιλία των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, τόσο μικρότερο είναι το ύψος κινδύνου και αντίστροφα.

1.4 ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι εμπορικές επιχειρήσεις είναι μια ή περισσότερες ατομικές ή εταιρικές επιχειρήσεις εμπορικές, βιοτεχνικές και βιομηχανικές. Επίσης μέσα στις επιχειρήσεις συμπεριλαμβάνονται και τα κέρδη από επιχειρήσεις αγοραπωλησίας ακινήτων γενικά, πλην κάποιων εξαιρέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 34 του Ν.2238/94. Όπως και τα έσοδα από οργανωμένη επιχείρηση πώλησης οικοπέδων ή αγροτεμαχίων που προέρχονται από κατατμηθείσες ή ρυμοτομηθείσες εδαφικές εκτάσεις της επιχείρησης, κείμενες εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως, δήμου ή κοινότητας. Επίσης οι αμοιβές με μορφή μερίσματος των συνεταιρισμών, τα κέρδη από παρεπόμενες εργασίες που ενεργούνται από την επιχείρηση παράλληλα προς τον κύριο σκοπό της, η επιχειρηματική αμοιβή ενός ομόρρυθμου εταίρου μιας ΕΠΕ, καθώς και ο μισθός που καταβάλλεται από μια Α.Ε. στα μέλη του Δ.Σ. της για τις υπηρεσίες που παρέχουν. Τέλος στις εμπορικές επιχειρήσεις περιλαμβάνονται σαν εισόδημα και η αυτόματη υπερτίμηση του πάγιου κεφαλαίου που χρησιμοποιείται

στην επιχείρηση, καθώς και οι τόκοι συναλλαγματικών και γραμματίων από εμπορικές συναλλαγές, οι τόκοι από αποδεδειγμένες πωλήσεις εμπορευμάτων με πίστωση μεταξύ εμπόρων και οι προκύπτοντες τόκοι υπερημερίας.

Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι εμπορικές επιχειρήσεις λειτουργούν με την μορφή Ο.Ε. , Ε.Ε. , ΕΠΕ , κοινοπραξίας, κοινωνίας και αστικής εταιρείας καθώς και συνεταιρισμών.

Στις μικρές εμπορικές επιχειρήσεις όπως π.χ. στις ατομικές, η προσωπική συμμετοχή είναι πολλή μεγάλη και πολλές φορές η εργασία υπηρετεί την επιχειρηματική δραστηριότητα, με την έννοια ότι στις μικρές επιχειρήσεις ο επιχειρηματίας αρκετές φορές ταυτίζεται με την θέση του μισθωτού, του εργαζόμενου. Στις πιο μεγάλες επιχειρήσεις τα πράγματα λειτουργούν διαφορετικά. Η εργασία δεν παίζει και τόσο σημαντικό ρόλο. Πολλοί μπορούν να συμμετέχουν σε μια επιχείρηση με τις μετοχές ή με άλλες μορφές, και να συμμετέχουν στα κέρδη και στις αποφάσεις χωρίς να είναι εργαζόμενοι, βλέπουμε λοιπόν ότι η εργασία στις μεγάλες επιχειρήσεις δεν είναι ο πρωταρχικός παραγωγικός συντελεστής.

Όπως καταλαβαίνουμε από τα παραπάνω, ο συντελεστής παραγωγής που συμμετέχει κυρίως στις εμπορικές επιχειρήσεις είναι ο συντελεστής κεφάλαιο. Αυτό γιατί για να τεθεί σε λειτουργία μια επιχείρηση πρέπει να διαθέτει ένα προαπαιτούμενο κεφάλαιο του οποίου το ποσοστό καθορίζεται από τον νόμο για τις διάφορες μορφές των επιχειρήσεων.

1.5 ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Γεωργικές επιχειρήσεις είναι οι επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται ένα ή περισσότερα κομμάτια γης. Επίσης στις γεωργικές επιχειρήσεις συμπεριλαμβάνονται και η κτηνοτροφία, η πτηνοτροφία, η μελισσοκομία, η σηροτροφία, καθώς οι δασικές και οι αλιευτικές εργασίες. Οι είναι δυνατόν να λάβουν εταιρική μορφή σαν ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες, περιορισμένης ευθύνης, κοινοπραξίας, συνεταιρισμοί.

Οι αποδόσεις των γεωργικών επιχειρήσεων είναι μεταβαλλόμενες, λόγω των καιρικών συνθηκών γι' αυτό και στο παρελθόν παρ' ότι το μεγαλύτερο μέρος του εργαζόμενου πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα αριθμητικά ήταν πολύ μεγάλος, το φορολογικό – αγροτικό εισόδημα ήταν αναλογικά πολύ μικρότερο. Τις τελευταίες όμως δεκαετίες η συμμετοχή της νέας τεχνολογίας διαφοροποίησε σε μεγάλο βαθμό την απόδοση της αγροτικής εργασίας αλλά και της επιχειρηματικότητας. Το εισόδημα από τις γεωργικές επιχειρήσεις υπάγεται στα αντικειμενικά κριτήρια φορολόγησης είτε απαιτείται από ατομικές επιχειρήσεις είτε από εταιρία.

Για τον προσδιορισμό του εισοδήματος τους, λαμβάνεται η αξία των προϊόντων που παράχθηκαν, η οποία αποτιμείται σε EURO με βάση την τιμή χονδρικής πώλησης των προϊόντων κατά τον χρόνο και τον τόπο της παραγωγής. Επίσης για κάθε κλάδο γεωργικών εκμεταλλεύσεων προβλέπεται ένας μοναδικός συντελεστής καθαρού εισοδήματος. Αν όμως από αυτά τα στοιχεία που προσκομίζει ο φορολογούμενος αποδεικνύεται ότι εξαιτίας των ζημιών από γεγονότα απρόβλεπτα ή οφειλόμενα σε ανώτερη βία, μειώθηκε το εισόδημα του από την γεωργική εκμετάλλευση

τότε το εισόδημά του μπορεί να επαναπροσδιοριστεί με την χρήση με συντελεστή κατώτερο από εκείνους που έπρεπε. Επίσης κάποιες εκπτώσεις γίνονται και στους νέους αγρότες.

Ο υπολογισμός του καθαρού γεωργικού εισοδήματος ανά στρέμμα και είδος προϊόντος ή κατά κεφαλή και είδος εκτρεφόμενου ζώου ή με άλλη μονάδα για κάποιες ειδικές περιπτώσεις, γίνεται από τους αρμόδιους της Διεύθυνσης Γεωργίας κάθε νομού και για όλα τα προϊόντα του νομού.

Όπως είναι κατανοητό ο συντελεστής παραγωγής που συμμετέχει περισσότερο σ' αυτήν τη πηγή εισοδήματος είναι η γη, διότι σ' αυτήν στηρίζεται όλη η γεωργία και οι υπόλοιπες συναφείς επιχειρήσεις.

1.6 ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

Η πηγή περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο τα εισοδήματα από υπηρεσίες ελεύθερων επαγγελματιών έτσι όπως αυτά καταγράφονται στο άρθρο 48 του νόμου 223/94. σε γενικές γραμμές είναι οι εργαζόμενοι που πληρούν τα παρακάτω τρία χαρακτηριστικά :

A) την μη εξαρτημένη μορφή επαγγέλματος, δεν υφίσταται δηλαδή σχέση εργοδότη – εργαζόμενου.

B) την ελεύθερη έναρξη – λήξη της παρεχόμενης εργασίας.

Γ) την παρεχόμενη υπηρεσία εξειδικευμένων γνώσεων και ικανοτήτων.

Για παράδειγμα ένας αρχιτέκτονας που εργάζεται ως μόνιμος υπάλληλος στο δημόσιο δεν θεωρείται ως ελεύθερος επαγγελματίας αλλά ως μισθωτός και υπάγεται στις μισθωτές υπηρεσίες διότι υπάρχει εξαρτημένη σχέση εργασίας. Για κάθε κατηγορία επαγγέλματος προβλέπεται ένας μοναδικός συντελεστής καθαρών αμοιβών, ο οποίος εφαρμόζεται στις ακαθάριστες αμοιβές. Οι συντελεστές καθαρών αμοιβών περιλαμβάνονται σ' ένα ειδικό πίνακα, ο οποίος καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αν βέβαια απ' τα στοιχεία που προσκομίζει ο φορολογούμενος, αποδεικνύεται ότι από γεγονότα ανώτερης βίας, οι πραγματικές καθαρές αμοιβές είναι κατώτερες από αυτές που προσδιορίζονται με την εφαρμογή του συντελεστή, οι αμοιβές αυτές μπορεί να καθορίζονται με χρήση κατώτερου συντελεστή, όχι όμως κατώτερου του μηδενός.

Το καθαρό εισόδημα των ελεύθερων επαγγελματιών προσδιορίζεται λογιστικώς ή εξωλογιστικώς με τους συντελεστές που προαναφέραμε ή με βάση τον αντικειμενικό προσδιορισμό του ελάχιστου εισοδήματος. Ο αντικειμενικός προσδιορισμός δεν εφαρμόζεται σε όλους τους ελεύθερους υπαλλήλους.

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες που υπάγονται στο σύστημα αυτό και συμπληρώνουν το ειδικό φορολογικό έντυπο Ε 11 είναι οι λογιστές, οι φοροτέχνες, οι οικονομολόγοι, οι σύμβουλοι επιχειρήσεων, οι αναλυτές προγραμματιστές, οι δικηγόροι, οι γιατροί, οι οδοντίατροι, οι κτηνίατροι, οι φυσιοθεραπευτές και οι καλλιτέχνες των κέντρων διασκέδασης.

Κατά τον υπολογισμό του καθαρού εισοδήματος των ελεύθερων επαγγελματιών που υπάγονται στο σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού, γίνεται σύγκριση μεταξύ του

ελάχιστου εισοδήματος και του καθαρού εισοδήματος με βάση τον λογιστικό προσδιορισμό καθαρών κερδών των βιβλίων που τηρεί ο ελεύθερος επαγγελματίας. Κατά την σύγκριση λαμβάνεται στην διαδικασία φορολόγησης το μεγαλύτερο εισόδημα.

Γενικά υπάρχει πολύ έντονο το προσωπικό στοιχείο και η εργασία όπου είναι και ο κυριότερος συντελεστής αυτής της πηγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Η ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΜΕ ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.

Αρχίζοντας το κεφάλαιο, θα πρέπει να πούμε λίγα λόγια για το ισχύον φορολογικό πλαίσιο. Όπως για παράδειγμα ποιοι πρέπει να υποβάλλουν δήλωση.

Υποχρέωση να υποβάλλει φορολογική δήλωση έχει κάθε φυσικό πρόσωπο, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο (πραγματικό ή τεκμαρτό) εισόδημά του υπερβαίνει τα 1.170 ευρώ, δηλαδή 400.000 δρχ. δικό του ή της συζύγου του, καθώς και όταν αυτό είναι μικρότερο από τα 1.170 ευρώ, εφόσον στο συνολικό εισόδημα του υπόχρεου περιλαμβάνεται ζημιά από εμπορική ή γεωργική επιχείρηση.

Ειδικά, τα φυσικά πρόσωπα που αποκτούν αποκλειστικά εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες δεν έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν δήλωση όταν το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά τους είναι μέχρι τα 2.340 ευρώ, δηλαδή 800.000 δρχ., εφόσον όμως έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα και δεν εμπίπτουν σε μια από τις παρακάτω περιπτώσεις α', β', στ', ζ', ια'.

Τα φυσικά πρόσωπα, που κατά κύριο επάγγελμα είναι αγρότες και έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα, υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση, εφόσον το ετήσιο καθαρό γεωργικό τους εισόδημα υπερβαίνει το ποσό των 3.000 ευρώ, δηλαδή 1.000.000 δρχ. και δεν συντρέχει για τα πρόσωπα αυτά μια από τις παρακάτω περιπτώσεις α' έως ια'.

Τα φυσικά πρόσωπα που αποκτούν και γεωργικό εισόδημα, χωρίς κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση, ανεξάρτητα από το ύψος του καθαρού γεωργικού εισοδήματος που αποκτούν ή το ύψος των επιδοτήσεων που λαμβάνουν ή το ύψος του επιστρεφόμενου φόρου προστιθέμενης αξίας που εισπράττουν.

Ανεξάρτητα από το αν έχουν φορολογητέο ή όχι εισόδημα έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν δήλωση και :

α) όσοι έχουν στην κυριότητα τους ή με οποιοδήποτε τρόπο διατηρούν στην κατοχή τους επιβατικό αυτοκίνητο Ι.Χ. ή ημιφορτηγό Ι.Χ. (εκτός από αγροτικό) ή μοτοσικλέτα από 500 κ.ε. και πάνω ή κότερο ή άκατο ή θαλαμηγό ή αεροσκάφος ή αυτοκίνητο μεικτής χρήσης ή αυτοκίνητο τύπου Jeep ή σκάφος αναψυχής, καθώς και όσοι χρησιμοποιούν για τις ατομικές ή οικογενειακές τους ανάγκες τέτοια μεταφορικά μέσα, τα οποία ανήκουν είτε στην σύζυγό τους ή στα προστατευόμενα μέλη τους, είτε στις εταιρείες στις οποίες μετέχουν ως εταίροι, διαχειριστές εταίροι ή προκειμένου για Α.Ε., είναι πρόεδροι ή διοικητές ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοί της.

β) όσοι διατηρούν στην προσωπική τους υπηρεσία ένα ή περισσότερα πρόσωπα ως έμμισθο προσωπικό.

- γ) όσοι ασκούν ατομική επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα.
- δ) όσοι μετέχουν σε προσωπική ή περιορισμένης ευθύνης εταιρία ή κοινοπραξία ή κοινωνία ή αστική εταιρία που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα.
- ε) όσοι έχουν ακαθάριστο συνολικό εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων πάνω από 587 ευρώ, δηλαδή 200.000 δρχ. το χρόνο.
- στ) όσοι αγοράζουν ακίνητα ή αναγείρουν οικοδομή.
- ζ) όσοι διατηρούν δευτερεύουσα κατοικία ή κατοικούν σε οικοδομή από 150 τετραγωνικά μέτρα, εκτός από τους κατοίκους της αλλοδαπής, εφόσον διατηρούν στην Ελλάδα δευτερεύουσα κατοικία μέχρι 150 τετραγωνικά μέτρα.
- η) όσοι είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, εφόσον λαμβάνουν επιδοτήσεις ποσού άνω των 1.467 ευρώ, δηλαδή 500.000 δρχ., για προϊόντα φυτικής παραγωγής ή 2.200 ευρώ, δηλαδή 750.000 δρχ., για προϊόντα ζωικής παραγωγής. Επίσης όσοι λαμβάνουν καλλιεργητικά δάνεια πάνω από 5.870 ευρώ, δηλαδή 2.000.000 δρχ. ή όταν το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού τους αυτής της κατηγορίας στην τράπεζα, την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους υπερβαίνει τα 5.870 ευρώ.
- θ) όσοι έχουν άδεια της αρμόδιας αρχής να πωλούν αγαθά πλανοδίως ή στις λαϊκές αγορές.

ι) όσοι είναι κύριοι ή επικαρπωτές ή νομείς ή κάτοχοι γεωργικής γης, την οποία καλλιεργούν υπό κάλυψη (θερμοκήπια), εφόσον αυτή έχει έκταση από δυο στρέμματα και πάνω, καθώς και όσοι εισέπραξαν μέσα στο 2001, επιστρεφόμενο φόρο προστιθέμενης αξίας από 880 ευρώ, δηλαδή 300.000 δρχ. και πάνω.

ια) όποιος προσκληθεί με έγγραφο του προϊστάμενου της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας. Στην περίπτωση αυτή ο καλούμενος υποχρεούται να υποβάλλει τις οικείες δηλώσεις μέσα σε προθεσμία 30 ημερών από την ημερομηνία της επίδοσης σε αυτόν της οικείας πρόσκλησης.

Επίσης θα πρέπει να αναφέρουμε και το πώς δηλώνεται το εισόδημα.

1. Οι σύζυγοι έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν κοινή δήλωση για τα εισοδήματά τους, στα οποία ο φόρος υπολογίζεται χωριστά. Σ' αυτή την περίπτωση η δήλωση υπογράφεται και από τους δύο συζύγους.
2. Οι σύζυγοι υποβάλλουν φορολογική δήλωση χωριστά στις ακόλουθες περιπτώσεις :
  - Όταν δεν μένουν μαζί, κατά τον χρόνο υποβολής της δήλωσης, λόγω διακοπής της έγγαμης συμβίωσης.
  - Όταν ένας από τους δύο είναι σε κατάσταση πτώχευσης.
  - Όταν ο ένας από τους δύο έχει τεθεί σε δικαστική ή νόμιμη απαγόρευση ή τελεί υπό δικαστική αντίληψη.

3. Επίσης, υποχρέωση για την υποβολή της δήλωσης έχουν:

- Ο πατέρας για τα εισοδήματα των ανηλίκων παιδιών που φορολογούνται χωριστά. Αν δεν υπάρχει πατέρας ή έχει χάσει την γονική μέριμνα, την υποχρέωση για υποβολή δήλωσης την έχει η μητέρα.
- Ο κηδεμόνας ή ο προσωρινός διαχειριστής ή ο μεσεγγυούχος για περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομιάς ή επιδικίας ή μεσεγγύησης, αντίστοιχα.
- Ο επίτροπος ή κηδεμόνας ή ο αντιλήπτορας, στις περιπτώσεις αντίστοιχα, ανηλίκων ή δικαστικώς ή νομίμως απαγορευμένων ή αυτών που τελούν υπό δικαστική αντίληψη.
- Οι κληρονόμοι του φορολογούμενου για το συνολικό εισόδημά του μέχρι την ημέρα του θανάτου του.

Η δήλωση υποβάλλεται σε δύο αντίτυπα στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) προσωπικώς από τον φορολογούμενο ή από πρόσωπο ειδικά εξουσιοδοτημένο γι' αυτό ή στέλνεται ταχυδρομικά με συστημένη επιστολή ή υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου.

Η δήλωση πρέπει να υποβληθεί στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας που βρίσκεται η κατοικία του φορολογούμενου. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος ασκεί, ατομικά, εμπορική διαχείριση ή ελευθέριο επάγγελμα θα υποβληθεί στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας που βρίσκεται η έδρα της

κύριας επιχείρησης ή του κύριου επαγγέλματος του κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης. Όσοι φορολογούμενοι συμμετέχουν σε προσωπικές εταιρείες, Ε.Π.Ε., κοινωνίες, κοινοπραξίες κτλ. Τώρα όσο αφορά την φορολογία των συζύγων και των ανήλικων άγαμων παιδιών ισχύουν τα εξής :

1. το εισόδημα του ενός συζύγου προσθέτεται στο εισόδημα του άλλου και φορολογείται μαζί όταν προέρχεται από επιχείρηση που εξαρτάται οικονομικά από τον άλλο σύζυγο.
2. το εισόδημα των ανήλικων άγαμων παιδιών δηλώνεται και φορολογείται στο όνομα του γονέα που έχει το μεγαλύτερο συνολικό εισόδημα. Αν οι γονείς έχουν ίσο ποσό συνολικού εισοδήματος, το εισόδημα του ανήλικου άγαμου προσθέτεται στο όνομα του πατέρα του. Σε περίπτωση που αυτός έχει χάσει την γονική μέριμνα, προσθέτεται και φορολογείται στο όνομα του άλλου γονέα. Κατεξάιρεση, φορολογείται χωριστά το εισόδημα του ανήλικου άγαμου που προέρχεται **α)** από την παροχή της προσωπικής του εργασίας **β)** από περιουσιακά στοιχεία που έχουν περιέλθει σε αυτό από κληρονομιά ή από δωρεά, εκτός από τις δωρεές και τις γονικές παροχές που έγιναν από τους γονείς του, τα οποία φορολογούνται στο όνομα του γονέα που τα παραχώρησε **γ)** από περιουσιακά στοιχεία που έχουν περιέλθει σε αυτό από δωρεές ή γονικές παροχές, που έγιναν σ' αυτό από γονέα του, ο οποίος έχει αποβιώσει κατά το χρόνο που προκύπτει το εισόδημα από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία

δ) από σύνταξη λόγω θανάτου του πατέρα ή της μητέρας του ε) από περιουσιακά στοιχεία που έχουν περιέλθει σε αυτό , με βάση δικαστική απόφαση, ως υποκατάστατα των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων, που άνηκαν στο ανήλικο και εκποιήθηκαν, με εξαίρεση το εισόδημα από υποκατάστατα περιουσιακών στοιχείων που έχουν περιέλθει στο ανήλικο από χαριστικές παροχές από τους γονείς, οπότε φορολογείται στο όνομα του γονέα που το παραχώρησε (υποκατάστατο είναι το περιουσιακό στοιχείο που περιέχεται στο ανήλικο μετά από την εκποίηση, με βάση δικαστική απόφαση, περιουσιακού στοιχείου που του ανήκει). Στις περιπτώσεις αυτές υποβάλλεται από το νόμιμο εκπρόσωπο του ανηλίκου χωριστή φορολογική δήλωση, στο όνομα του ανηλίκου, στο πρόσωπο του οποίου υπάρχει η φορολογική υποχρέωση.

Από την εκκαθάριση της δήλωσης μπορεί να προκύψει υποχρέωση καταβολής (χρεωστικό υπόλοιπο) ή δικαίωμα επιστροφής χρημάτων (πιστωτικό υπόλοιπο). Το σύνολο της οφειλής καταβάλλεται σε τρεις ίσες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου μήνα από την βεβαίωση του φόρου και η καθεμία από τις επόμενες την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του τρίτου και πέμπτου μήνα, αντιστοίχως, από τη βεβαίωση του φόρου. Αν ο φόρος βεβαιώνεται τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο του οικείου

οικονομικού έτους, καταβάλλεται σε δύο ίσες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου μήνα από την βεβαίωση του φόρου και η δεύτερη την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του τρίτου μήνα από την βεβαίωση του φόρου. Αν ο φόρος βεβαιώνεται τον μήνα Οκτώβριο του οικείου οικονομικού έτους και μετά, καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από την βεβαίωση του φόρου. Αν η συνολική οφειλή είναι μέχρι 30.000 δρχ., δηλ. 88 ευρώ, για τον ίδιο και για τη σύζυγό του αθροιστικά, μπορεί να καταβληθεί μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από την βεβαίωση.

Εάν ο οφειλόμενος, με βάση την εμπρόθεσμη δήλωσή σας, φόρος καταβληθεί εφάπαξ μέσα στην προθεσμία τη πρώτης δόσης παρέχεται έκπτωση στο συνολικό ποσό 2,5% μόνο όταν οι δόσεις ορίζονται σε τρεις. Αν η δήλωση υποβληθεί ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου παρέχεται επιπλέον έκπτωση 2,5 % και μέχρι 73 ευρώ, δηλ. 25.000 δρχ., ανεξάρτητα από τον αριθμό των δόσεων.

Αν προκύψει πιστωτικό υπόλοιπο αυτό θα επιστραφεί μέσω τραπεζών. Τονίζεται ότι αν το επιστρεφόμενο ποσό προέρχεται από προκαταβολή προηγούμενου έτους που δεν

εξοφλήθηκε ή δεν είναι γνωστός ο τρόπος εξόφλησής της ή αν αυτό είναι άνω των 1.467 ευρώ, δηλ. 500.000 δρχ., καθώς και αν έχετε οποιαδήποτε οφειλή στο Δημόσιο, η επιστροφή των χρημάτων θα καθυστερήσει, γιατί πρέπει να προηγηθούν ορισμένες ενδοϋπηρεσιακές ενέργειες και μετά να δοθεί η σχετική εντολή.

Όλα τα δικαιολογητικά που συνυποβάλλονται με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος πρέπει να είναι διατυπωμένα στην Ελληνική γλώσσα. Αν ο εκδότης αυτών είναι αλλοδαπός, γενικά, μαζί με καθένα από αυτά τα δικαιολογητικά πρέπει να υποβάλλεται και μετάφρασή του στα Ελληνικά. Η μετάφραση αυτή μπορεί να γίνεται από οποιαδήποτε Αρχή, γενικά ή πρόσωπο που έχει το σχετικό δικαίωμα.

Η υποβολή των πιο πάνω δικαιολογητικών γίνεται με τα πρωτότυπα των σχετικών τιμολογίων ή αποδείξεων.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται σε κάθε περίπτωση καθορίζονται είτε απευθείας από διάταξη του νόμου, είτε από υπουργικές αποφάσεις και διαταγές, καθώς και την απόφαση για τον τύπο και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του οικονομικού έτους. Αν κάποιο δικαιολογητικό που απαιτείται έχει συνυποβληθεί με δήλωση προηγούμενου οικονομικού έτους, η οποία υποβλήθηκε στην ίδια φορολογική αρχή, μπορεί να γίνει σχετική ρητή αναφορά. Αν όμως αυτό το δικαιολογητικό έχει

υποβληθεί σε άλλη Δ.Ο.Υ. πρέπει να υποβληθεί νέο, έστω σε κυρωμένο φωτοαντίγραφο του πρωτότυπου.

Όλα τα παραπάνω είναι μία πολύ γενική εικόνα του ισχύοντος φορολογικού μας πλαισίου. Υπογραμμίζουμε ότι είναι μια εικόνα πολύ γενική αλλά μας βοηθάει στο να διαμορφώσουμε μια σφαιρική εικόνα για το τι ισχύει. Γνωρίζοντας λοιπόν κάποια πράγματα μπορούμε να κατανοήσουμε τις διαφοροποιήσεις των πηγών εισοδήματος εάν αυτές υπάρχουν.

Στο ισχύον φορολογικό μας σύστημα όμως, δεν παρουσιάζεται καμία ιδιαίτερη διαφοροποίηση όσο αφορά τις πηγές εισοδήματος. Ουσιαστικά οι όποιες φορολογικές επιβαρύνσεις ισχύουν, αφορούν το αποτέλεσμα, το συνολικό εισόδημα. Δηλαδή δεν κάνει κάποιο διαχωρισμό των πηγών και ανάλογα με αυτές να τροποποιείται σημαντικά και η φορολογική επιβάρυνση, παρά το κύριο που μετράει, είναι το αποτέλεσμα του καθαρού εισοδήματος πάνω στο οποίο θα βασιστεί η φορολογία.

Κάποιες μικρές όμως διαφοροποιήσεις υπάρχουν και πρέπει να αναφερθούμε. Μία λοιπόν είναι πάνω στην κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, μεταξύ των εισοδημάτων από μισθωτές υπηρεσίες και των υπολοίπων εισοδημάτων. Η διαφορά αυτή όμως είναι πολύ μικρή και αυτό θα αποδειχθεί με το πιο κάτω παράδειγμα.

Πρώτα όμως πρέπει να παραθέσουμε τις κλίμακες υπολογισμού φόρου εισοδήματος. Προκειμένου να προσδιοριστεί ο φόρος που αναλογεί στο συνολικό καθαρό εισόδημα κάθε φορολογούμενου, αθροίζονται τα δηλούμενα εισοδήματα και συμψηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των επιμέρους εισοδημάτων. Στη συνέχεια από το εισόδημα αυτό αφαιρούνται τα ποσά των τυχόν μειώσεων και δαπανών και το υπόλοιπο αποτελεί το φορολογητέο εισόδημα του υπόχρεου, υποβάλλεται σε φόρο με βάση μία από τις ακόλουθες κλίμακες :

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΥΣ 2002**

Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο Εισοδήματος	Σύνολο Φόρου
2.100.000	0	0	2.100.000	0
746.000	5	37.300	2.846.000	37.300
1.706.000	15	255.900	4.552.000	293.200
3.407.000	30	1.022.100	7.959.000	1.315.300
9.088.000	40	3.635.200	17.047.000	4.950.500
Υπερβάλλον	42,5			

Υπάρχει και μία κλίμακα ειδικά για μισθούς και συντάξεις :

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΜΙΣΘΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ.**

Κλίμακιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο Εισοδήματος	Σύνολο Φόρου
2.400.000	0	0	2.400.000	0
446.000	5	22.300	2.846.000	22.300
1.706.000	15	255.900	4.552.000	278.200
3.407.000	30	1.022.100	7.959.000	1.300.300
9.088.000	40	3.635.200	17.047.000	4.935.500
Υπερβάλλον	42,5			

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Έστω έχουμε ένα φορολογούμενο ο οποίος είναι μισθωτός και έναν με εισοδήματα από εμπορικές επιχειρήσεις. Έστω ότι και οι δύο έχουν εισόδημα 6.000.000 και καμία μείωση πάνω σ' αυτό. Ποια η διαφοροποίηση τους στον φόρο;

Μ.Υ.: εισόδημα 6.000.000

Οι 4.552.000 αντιστοιχούν σε φόρο 278.200

Οι 1.448.000 >> X 30% 434.400

712.600 φόρος

Ε.΄Ε΄.: εισόδημα 6.000.000

Οι 4.552.000 αντιστοιχούν σε φόρο 293.200

Οι 1.448.000 >> X 30% 434.400

727.600 φόρος

Η διαφορά τους είναι 727.600- 712.600 = 15.000

Βλέπουμε λοιπόν ότι η διαφορά είναι μόνο 15.000 δρχ, δηλ. 44 ευρώ ετησίως δηλαδή 1.250 το μήνα. Επομένως είναι ανάξια για περαιτέρω ανάπτυξη και επεξήγηση.

Άλλη μια διαφοροποίηση, αφορά τους φορολογούμενους στις παραμεθόριες περιοχές. Για τον φορολογούμενο που αποκτά εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (μισθούς και συντάξεις), εφόσον αυτός προσφέρει υπηρεσίες ή κατοικεί για εννέα τουλάχιστον μήνες μέσα στο έτος που απόκτησε το εισόδημα αυτό στους νομούς Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου καθώς και σε περιοχή των νομών Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Κιλκίς, Σερρών και Δράμα, η οποία περιλαμβάνεται σε ζώνη βάθους είκοσι χιλιομέτρων απ' την μεθοριακή γραμμή, τα ως ποσά μείωσης του φόρου προσαυξάνονται με 30 ευρώ, δέκα χιλιάδες δρχ., για κάθε τέκνο που βαρύνει τον φορολογούμενο.

Η κλίμακα που ισχύει γι' αυτές τις περιοχές είναι η εξής :

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝ ΣΕ
ΠΑΡΑΜΕΘΟΡΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο Εισοδήματος	Σύνολο Φόρου
3.055.000	0	0	3.055.000	0
1.585.500	5	79.125	4.637.500	79.125
1.582.000	15	237.275	6.220.000	316.500
2.165.000	30	949.500	9.385.000	1.266.000
8.400.000	40	3.376.000	17.825.000	4.642.000
Υπερβάλλον	42,5			

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Έστω ότι έχουμε έναν φορολογούμενο Α ο οποίος είναι μισθωτός και ζει σ' ένα μεγάλο αστικό κέντρο. Επίσης έχουμε άλλον ένα μισθωτό ο οποίος ζει σ' ένα νησί των Δωδεκανήσων. Και οι δύο έχουν εισόδημα 4.000.000 ετησίως, με καμία μείωση πάνω σ' αυτό.

A: εισόδημα 4.000.000

Οι 2.846.000 αντιστοιχούν σε 22.300

Οι 1.154.000 >> X 15% 173.100

195.400

B: εισόδημα 4.000.000

Οι 3.055.000 αντιστοιχούν σε 0
Οι 945.000 >> X 5% 47.250
47.250

Η διαφορά είναι 147.900 δρχ. ετησίως δηλαδή 12.325 ευρώ το μήνα.

Βλέπουμε από το πιο πάνω παράδειγμα ότι η διαφορά είναι πολύ μικρή. Μια οικογένεια έχοντας μια αύξηση στο μηνιαίο της εισόδημα κατά 36,17 ευρώ, δηλ. 12.325 δρχ. δεν είναι κάποια αξιοπρόσεκτη βοήθεια, σε σύγκριση βέβαια με τον πληθωρισμό και τον δείκτη τιμών στην αγορά.

Για να γίνει απόλυτα κατανοητή αυτή η σύγκριση αξίζει να αναφέρουμε ότι για μία οικογένεια τα είδη πρώτης ανάγκης, για να επιβιώσει απλά, είναι το ψωμί και το γάλα, τα οποία για να τα αποκτήσεις απαιτείται η καταβολή 2 ευρώ ημερησίως. Δηλαδή 60 ευρώ τον μήνα. Βλέπουμε λοιπόν ότι ούτε μια στοιχειώδη και απόλυτα βασική ανάγκη επιβίωσης δεν καλύπτει η παραπάνω διαφορά.

Μετά λοιπόν από τις παραπάνω αναλύσεις που έχουν γίνει είναι λογικό να συμπεράνουμε ότι, στο υπάρχον φορολογικό πλαίσιο, δεν υπάρχει διαφορετική φορολογική μεταχείριση των πηγών εισοδήματος. Ακόμη δεν λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος απόκτησης του εισοδήματος, η

ανθρώπινη εργασία που εκφράζεται σε εισόδημα (μισθωτές υπηρεσίες) ή η ανθρώπινη προσωπική συμμετοχή όπου αυτή εμφανίζεται στις μικρές κυρίως επιχειρήσεις.

Όταν αναφερόμαστε στον τρόπο απόκτησης και ανθρώπινη εργασία εννοούμε ότι αντιμετωπίζεται παρόμοια ένας άνθρωπος που εργάζεται στην οικοδομή, με έναν άνθρωπο που έχει στην κατοχή του διαμερίσματα και ζει από την εκμίσθωσή τους. Είναι δηλαδή εισοδηματίας. Δεν μπορούν λοιπόν τα εισοδήματα αυτών των δύο ανθρώπων να αντιμετωπίζονται χωρίς ουσιαστικές διαφορές, γιατί απ' την φύση τους είναι διαφορετικά.

Όταν μιλάμε για την ανθρώπινη προσωπική συμμετοχή, η οποία εμφανίζεται στις μικρές επιχειρήσεις κυρίως, αναφερόμαστε περισσότερο στους κατόχους των επιχειρήσεων αυτών. Οι οποίοι λειτουργούν και σαν διευθύνοντα πρόσωπα βάζοντας το κεφάλαιο και παίρνοντας αποφάσεις, αλλά και σαν εργαζόμενοι αφού εκτελούν ορισμένες από τις εργασίες της επιχείρησης.

Στις μεγάλες επιχειρήσεις αντίθετα, οι ιδιοκτήτες τους λόγω του όγκου του κεφαλαίου τους έχουν την ευχέρεια να διορίζουν διευθυντές για κάθε τμήμα της επιχείρησής τους οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τις αποφάσεις και για την εξέλιξη του κάθε τμήματος. Έτσι βλέπουμε ότι υπάρχει μια άνιση φορολόγηση και στις επιχειρήσεις.

Πέρα όμως από το εισόδημα θα πρέπει να αναφερθούμε και σε ένα άλλο κεφάλαιο. Στα αφορολόγητα ποσά δαπανών και να δούμε πως αυτά λειτουργούν μέσα στο φορολογικό σύστημα. Όταν λέμε αφορολόγητα ποσά δαπανών εννοούμε:

- την ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη,*
- τα ασφαλιστικά ταμεία (ΤΕΒΕ, ΤΣΑ κτλ.),*
- τα ακίνητα που δωρίσανε,*
- δωρεές,*
- χορηγίες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα,*
- το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβλήθηκαν μέσα στο οικονομικό έτος,*
- την δαπάνη που καταβλήθηκε για αγορά και εγκατάσταση συστημάτων ή οικιακών συσκευών χρήσης φυσικού αερίου ή άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,*
- τα ασφάλιστρα ζωής*
- την δαπάνη για αγορά και εγκατάσταση ηλεκτρονικού υπολογιστή*
- το συνολικό ετήσιο ποσό των οικογενειακών δαπανών (μέχρι κάποιο ποσό)*

Την λειτουργία τους λοιπόν θα την κατανοήσουμε καλύτερα με ένα ενδεικτικό παράδειγμα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Έχουμε έναν μισθωτό Α με 6.000.000 εισόδημα ετησίως και δαπανά για έξοδα ιατρικής περίθαλψης 2.000.000. Επίσης έχουμε έναν φορολογούμενο ο οποίος έχει εισόδημα 9.000.000 από εμπορικές επιχειρήσεις και δαπανά και αυτός 2.000.000 για ιατρική περίθαλψη. Ποιο είναι σε απόλυτο αριθμό το όφελος απ' τον φόρο;

A: εισόδημα 6.000.000

B : εισόδημα 9.000.000

ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ = ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ – ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ

$$A: 6.000.000 - 2.000.000 = 4.000.000$$

$$B: 9.000.000 - 2.000.000 = 7.000.000$$

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ:

A: Οι 2.846.000 αντιστοιχούν σε 22.300

*Οι 1.154.000 >> X 15%
173.100*

195.400 φόρος

B: Οι 4.552.000 αντιστοιχούν σε 293.200

*Οι 2.448.000 >> X 30% 220.320
513.520 φόρος*

Επειδή λοιπόν οι φορολογικοί συντελεστές στον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι προοδευτικοί, η ελάφρυνση εμμέσως στον φόρο θα είναι μεγαλύτερη στα υψηλότερα στρώματα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο φορολογούμενος Α έχει όφελος $2.000.000 \times 15 = 300.000$ ενώ ο Β $2.000.000 \times 30\% = 600.000$.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι στα αφορολόγητα ποσά δαπανών υπάρχει μια διαφοροποίηση η οποία όμως στρέφεται ενάντια στα χαμηλόμισθα στρώματα.

*ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΛΙΜΑΚΙΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΑΝΑ ΠΗΓΗ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ*

1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Όπως έχει προαναφερθεί, η εργασία είναι η σκόπιμη σωματική και πνευματική απασχόληση του ανθρώπου, που αποβλέπει σε ένα παραγωγικό σκοπό. Θεωρείται ως ένας συντελεστής της παραγωγής, όπου μαζί με τη γη και το κεφάλαιο, ο άνθρωπος παράγει έργο. Η εργασία ουσιαστικά είναι αναπόφευκτη και έμφυτη στον άνθρωπο. Αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο που παρατηρείται σε όλες τις εποχές και τις χώρες. Ο Ο.Η.Ε. έχει ιδρύσει το «Διεθνές Γραφείο Εργασίας», που εδρεύει στη Γενεύη της Ελβετίας. Αυτό αποτελεί συνέχεια εκείνου που είχε ιδρύσει η «Κοινωνία των Εθνών» το 1919, μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Από εξέταση των ανωτέρω κειμένων, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η εργασία είναι ένα κοινωνικό δικαίωμα που περικλείει την αξίωση για εξασφάλιση διαρκούς απασχολήσεως με αμοιβή, για κάθε άνθρωπο που είναι ικανός και θέλει να εργασθεί, ανάλογη με τις γνώσεις και τα προσόντα του.

Είναι φανερό λοιπόν, πως εργασία χωρίς αμοιβή δεν νοείται. Όταν κάποιος απασχολείται σε μια επιχείρηση ή εργασία χωρίς να αμοιβεται, τότε δεν θεωρείται εργαζόμενος. Το εισόδημα που αποκτά ο εργαζόμενος

από την προσωπική του συμμετοχή στην ανθρώπινη εργασία πρέπει να αποτελεί τον κύριο δείκτη ικανότητάς του να ανταποκριθεί σε φορολογικά βάρη.

2. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ **ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ**

Η απόκτηση εισοδήματος διαφοροποιείται από φορολογούμενο σε φορολογούμενο αν συνδεθεί με τα περιουσιακά του στοιχεία. Διαφορετική είναι η φοροδοτική ικανότητα ενός μισθωτού π.χ. που έχει εισόδημα 3.000.000 δρχ. το χρόνο, αλλά κανένα περιουσιακό στοιχείο και διαφορετική του μισθωτού με το ίδιο εισόδημα που έχει δικό του σπίτι, αυτοκίνητο, κ.τ.λ. Ο πρώτος φορολογούμενος θα πρέπει να αναζητήσει οικονομίες για να αποκτήσει τα ίδια περιουσιακά στοιχεία του δεύτερου φορολογούμενου και κατά συνέπεια μειώνεται η ικανότητά του να ανταποκριθεί στο φόρο.

Πιο συγκεκριμένα, στο ισχύον φορολογικό νομοθετικό πλαίσιο προβλέπονται τα παρακάτω : Υποκείμενοι του φόρου είναι :

- 1) Τα φυσικά πρόσωπα τα οποία αποκτούν εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους στον τόπο της κατοικίας τους ή διαμονής τους. Επίσης, για τα εισοδήματά τους που προκύπτουν στην αλλοδαπή, ανεξάρτητα από ιθαγένεια, εφόσον έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα. Οι έμμισθοι υπάλληλοι που υπηρετούν στο εξωτερικό θεωρείται ότι κατοικούν στην Ελλάδα.
- 2) Η σχολάζουσα κληρονομιά.
- 3) Οι Ο.Ε., Ε.Ε., οι κοινωνίες αστικού δικαίου που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρείες, οι συμμετοχικές ή αφανείς καθώς και οι κοινοπραξίες.

Αντικείμενο του φόρου είναι το συνολικό καθαρό εισόδημα που αποκτούν τα ανωτέρω πρόσωπα από κάθε πηγή εισοδήματος.

Στην πηγή εισοδήματος από ακίνητα υπάγονται οι εκμισθώσεις, υπεκμισθώσεις οικοδομών και εκμισθώσεις γης και χώρων. Επίσης, στην πηγή αυτή υπάγονται και τα τεκμαρτά εισοδήματα από ιδιοκατοίκηση, ιδιόχρηση και δωρεάν παραχώρηση ακινήτων. Για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος από ακίνητα θα αφαιρεθούν όλες οι προβλεπόμενες κατά περίπτωση μειώσεις.

Στην πηγή εισοδήματος από κινητές αξίες φορολογούνται τα μερίσματα ιδρυτικών τίτλων και μετοχών, τόκους ομολογιών και χρεογράφων, αμοιβές και ποσοστά των διευθυντών και διαχειριστών ανωνύμων εταιριών, κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων. Δεν φορολογούνται όμως όσα από τα ανωτέρω εισοδήματα φορολογούνται αυτοτελώς με εξάντληση της φορολογικής τους υποχρέωσης ή εκείνα που καταβάλλονται ελεύθερα φόρου.

Στην πηγή εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις φορολογείται το καθαρό κέρδος που αποκτά ο φορολογούμενος από μια ή περισσότερες ατομικές ή εταιρικές επιχειρήσεις. Στην πηγή εισοδήματος από γεωργικές επιχειρήσεις φορολογείται το καθαρό κέρδος που αποκτάται από την εκμετάλλευση μιας ή περισσότερων γεωργικών επιχειρήσεων. Το καθαρό εισόδημα από τη πηγή αυτή υπολογίζεται λογιστικώς ή με βάση ειδικούς συντελεστές καθαρού κέρδους.

Στην πηγή εισοδήματος από ελεύθερα επαγγέλματα περιλαμβάνονται τα εισοδήματα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων όπως αυτά καταγράφονται στο άρθρο 48. Το καθαρό εισόδημα των ελεύθερων επαγγελματιών προσδιορίζεται λογιστικώς ή εξωλογιστικώς με συντελεστές καθαρού κέρδους ή με βάση τον αντικειμενικό προσδιορισμό ελάχιστου εισοδήματος.

Τέλος, έχουμε την πηγή εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες. Όπως έχει αναφερθεί, εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες είναι αυτό

που προκύπτει από μισθούς, ημερομίσθια, επιχορηγήσεις, επιδόματα, κ.τ.λ. εισοδήματα δηλαδή που προέρχονται από εξαρτημένη εργασία, καθώς επίσης εισόδημα που προέρχεται από συντάξεις, μερίσματα και βοηθήματα. Το καθαρό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες είναι αυτό που απομένει αφού πρώτα αφαιρεθούν οι εισφορές στα Ασφαλιστικά Ταμεία, τα τέλη χαρτοσήμου και οι εισφορές Ο.Γ.Α. χαρτοσήμου, που βαρύνουν τον εργαζόμενο ή τον συνταξιούχο. Αξίζει να σημειωθεί πως η προσωπική συμμετοχή και η ανθρώπινη εργασία στην απόκτηση εισοδήματος, είναι αρκετά έντονη στην πηγή εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες. Ο ανθρώπινος κόπος είναι πιο έντονος στους μισθωτούς από σωματική και ψυχική πλευρά, κυριαρχεί η προσωπική εισφορά του μισθωτού σε επίπεδο παραγωγής, κατασκευής, επισκευής, συντήρησης πρώτων υλών και εμπορίας κυρίως στις μικρές επιχειρήσεις όπου το κεφάλαιο είναι μικρό.

Η εργασία βρίσκεται μέσα στη φύση του ανθρώπου και αποτελεί τη φυσιολογική κατάσταση της ύπαρξής του, αφού η κατασκευή του και η οργάνωσή του δείχνουν καθαρά την αναγκαιότητά της. Με την εργασία του ο άνθρωπος υποτάσσει τη φύση και αποκτά τα αναγκαία εφόδια για τη συντήρησή του. Έτσι και για έναν μισθωτό η εργασία είναι προσφορά, δημιουργία, κατασκευή, παραγωγή αγαθών, υλοποίηση και έκφραση σκέψεων και κινητοποίηση όλων των δυνάμεών του, σωματικών, ψυχικών, πνευματικών, σε μια θαυμαστή συνεργασία, που αποβλέπει κάθε φορά σ'ένα συγκεκριμένο στόχο. Ένα κύριο χαρακτηριστικό ενός μισθωτού εργαζόμενου είναι πως αν αποχωρήσει λόγω ασθένειας ή λόγω κάποιου άλλου εξίσου σημαντικού λόγου θα είναι φανερή και ευδιάκριτη η απουσία του μισθωτού από το χώρο εργασίας του με συνέπεια χαμηλότερη παραγωγή και λιγότερο κέρδος.

Κατά συνέπεια, γίνεται φανερό σ' αυτή την πηγή εισοδήματος σε σύγκριση με τις υπόλοιπες που αναφέρθηκαν η ανθρώπινη προσφορά εργασίας έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και η επίδραση στην απόκτηση εισοδήματος συνδέεται άμεσα με την προσωπική του συμμετοχή στην παραγωγή. Δηλαδή, πέρα από το συντελεστή παραγωγής **Εργασία** δεν υπεισέρχεται κανένας άλλος συντελεστής της παραγωγής όπως το κεφάλαιο ή το έδαφος. Όπως π.χ. στα ακίνητα το κεφάλαιο ή στις εμπορικές επιχειρήσεις το κεφάλαιο και στις γεωργικές το έδαφος.

3. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ

Θεωρήσαμε λοιπόν αρκετά σημαντικό να παραθέσουμε και να προτείνουμε κάποιες προτάσεις για τη διαφοροποίηση της φορολογικής επιβάρυνσης, των φορολογικών κλιμακίων εισοδήματος και φορολογικών συντελεστών μεταξύ των φυσικών προσώπων. Όπως ήδη γνωρίζουμε, τα φυσικά πρόσωπα στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι μισθωτοί-συνταξιούχοι φορολογούνται διαφορετικά σύμφωνα με τον πίνακα που αναφέρεται στις κλίμακες φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων του τρέχοντος διαχειριστικού έτους. Ο πίνακας με αυτές τις φορολογικές κλίμακες απεικονίζεται παρακάτω :

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΥΣ 2002**

Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλιμακίου	Σύνολο εισοδήματος	Σύνολο φόρου
2.100.000	0	0	2.100.000	0
746.000	5	37.300	2.846.000	37.300
1.706.000	15	255.900	4.552.000	293.200
3.407.000	30	1.022.100	7.959.000	1.315.300
9.088.000	40	3.635.200	17.047.000	4.950.500
Υπερβάλλον	42,5			

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΜΙΣΘΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ**

Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλιμακίου	Σύνολο εισοδήματος	Σύνολο φόρου
2.400.000	0	0	2.400.000	0
446.000	5	22.300	2.846.000	22.300
1.706.000	15	255.900	4.552.000	278.200
3.407.000	30	1.022.100	7.959.000	1.300.300
9.088.000	40	3.635.200	17.047.000	4.935.000
Υπερβάλλον	42,5			

Τα εισοδήματα του φορολογούμενου προσώπου τα λαμβάνουμε αθροιστικά, λαμβάνοντας υπ' όψιν και τα πιθανά αρνητικά στοιχεία εισοδήματος (π.χ. ζημιές). Το συνολικό ακαθάριστο εισόδημα είναι το πρωτογενές δεδομένο. Στη συνέχεια, αφού αφαιρεθούν από το ακαθάριστο εισόδημα οι όποιες από το νόμο αναφερόμενες μειώσεις, εντοπίζουμε το συνολικό καθαρό εισόδημα. Όταν φορολογικά αναφερόμαστε σε καθαρό εισόδημα εννοούμε αυτό που υφίσταται πριν από τις όποιες από το νόμο προβλεπόμενες παρακρατήσεις ή προκαταβολές φόρου. Η εξαγωγή του φορολογητέου εισοδήματος προκύπτει από την αφαίρεση του καθαρού εισοδήματος από τις όποιες από το νόμο αναφερόμενες μειώσεις αφορολόγητων ποσών δαπανών. Αφού προσδιορισθεί η καθαρή τεκμαρτή δαπάνη του φορολογούμενου, αυτή συγκρίνεται με το δηλούμενο εισόδημά του. Αν η διαφορά τους είναι μεγαλύτερη από το 20% του δηλούμενου εισοδήματος, τότε ολόκληρο το ποσό της διαφορά προστίθεται στο δηλούμενο εισόδημα. Το συνολικό φορολογητέο εισόδημα θα υπαχθεί στη φορολογική κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων ή μισθωτών, προκειμένου να εξάγουμε τον αναλογούντα φόρο. Για να γίνει κατανοητή η πρότασή μας θα αναφέρουμε παράδειγμα με το ισχύον φορολογικό πλαίσιο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ :

Έστω ότι ένας φορολογούμενος έχει εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες 2.900.000 δρχ. Για τον υπολογισμό του αναλογούντος φόρου εξετάζουμε την κλίμακα φορολογητέου εισοδήματος για μισθωτούς (σύμφωνα με τον πίνακα που έχει προηγηθεί) και υπολογίζουμε :

2.846.000 € 22.300

54.000 X 15% € 8.100

2.900.000

30.400

Εάν ο παραπάνω φορολογούμενος έχει ένα παιδί τότε ο αναλογούν φόρος μειώνεται κατά 30.000 δρχ. Δηλαδή, 30.400 – 30.000 = 400 δρχ.

Παρατηρώντας τη φορολογική κλίμακα για τους μισθωτούς σε σχέση με τα υπόλοιπα φυσικά πρόσωπα που φορολογούνται η μόνη διαφοροποίηση είναι ότι από μισθωτές υπηρεσίες το πρώτο και το δεύτερο φορολογικό κλιμάκιο είναι :

§ 2.100.000 για φυσικά πρόσωπα

§ 2.400.000 για μισθωτούς

και

- 746.000 για φυσικά πρόσωπα
- 446.000 για μισθωτούς

Επίσης, αν ο φορολογούμενος έχει παρακρατηθείσα φόρο, τότε αφαιρείται απ'τον αναλογούν φόρο και εξάγεται ο τελικός φόρος του φορολογούμενου.

Όπως έχει ήδη έχει προαναφερθεί, η προσωπική συμμετοχή του μισθωτού στο χώρο της εργασίας είναι πιο έντονη αφού καταβάλλεται η σωματική και πνευματική του δύναμη. Έτσι λοιπόν, θεωρήσαμε σκόπιμο να προτείνουμε κάποιους τρόπους για να φορολογούνται διαφορετικά οι φορολογούμενοι μισθωτοί από τα υπόλοιπα φυσικά πρόσωπα.

Κατ'αρχήν, θα μπορούσαμε να προτείνουμε ότι ένας τρόπος που μπορεί να διαφοροποιήσει την κλίμακα φορολογίας εισοδήματος των μισθωτών είναι η έκπτωση πάνω στο συνολικό φόρο ανάλογα με την πηγή εισοδήματος του φορολογούμενου. Αυτό μπορεί να διατυπωθεί στο παρακάτω παράδειγμα :

Έστω ότι ο φορολογούμενος Α έχει εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες 7.000.000 και ο φορολογούμενος Β έχει εισόδημα από ακίνητα

εξίσου 7.000.000. Σύμφωνα με το ισχύον φορολογικό σύστημα και οι δύο φορολογούμενοι θα έχουν το ίδιο φορολογητέο εισόδημα. Η μόνη διαφοροποίηση που υπάρχει είναι κυρίως στο αυξημένο αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου στις ισχύουσες κλίμακες της φορολογίας εισοδήματος. Ένας τρόπος για να διαφοροποιήσουμε το φορολογητέο εισόδημα του φορολογούμενου από μισθωτές υπηρεσίες και του φορολογούμενου από ακίνητα είναι να κάνουμε έκπτωση πάνω στο φορολογητέο εισόδημα. Για παράδειγμα, αν το φορολογητέο εισόδημα του Α από μισθωτές υπηρεσίες είναι 4.000.000, τότε μπορούμε να κάνουμε έκπτωση φόρου πάνω σ' αυτό το ποσό 10%. Δηλαδή,

$$4.000.000 - (4.000.000 \times 10\%) = 3.600.000$$

Η έκπτωση φόρου όμως θα μπορούσε να είναι διαφορετική για κάθε πηγή εισοδήματος. Έτσι για την πηγή από μισθωτές υπηρεσίες η έκπτωση φόρου μπορεί να είναι ενδεικτικά 20%. Μ' αυτό τον τρόπο διαφοροποιείται η φορολογική επιβάρυνση για κάθε φορολογούμενο και συνεπώς ευνοούνται οι φορολογούμενοι που έχουν εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες. Η μείωση αυτή μπορεί να γίνει ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής των πηγών εισοδήματος στο ετήσιο συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου. Για παράδειγμα, εάν έχουμε εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και η μείωση του τελικού φόρου είναι 20% μέχρι τα 10.000.000 και τα υπόλοιπα 5.000.000 με 10%, τότε από 15.000.000 και άνω δεν θα υπάρχει καμία έκπτωση στον τελικό φόρο.

Επίσης, ένας άλλος τρόπος που θα μπορούσαμε να παραθέσουμε για τη διαφοροποίηση των φορολογικών επιβαρύνσεων ανά πηγή εισοδήματος είναι η διαφοροποίηση των φορολογικών συντελεστών στην κλίμακα υπολογισμού του φόρου για μισθούς και συντάξεις.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ :

Έστω ότι ο φορολογούμενος Α έχει εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες 5.000.000 δρχ. Σύμφωνα με την ισχύουσα κλίμακα φορολογίας εισοδήματος, θα φορολογηθεί ως εξής :

4.552.000 € 278.200 Συνολικός φόρος

$$448.000 \times 30\% \text{ € } 134.400$$

$$5.000.000 \qquad 412.600$$

Οπότε ο φορολογούμενος θα έχει συνολικό φόρο 412.600 δρχ. Εάν όμως τροποποιήσουμε την ισχύουσα κλίμακα υπολογισμού του φόρου, δηλαδή διαφοροποιήσουμε τους φορολογικούς συντελεστές για εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες, τότε η κλίμακα φορολογίας θα μπορούσε να διαμορφωθεί ως εξής :

Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλίμακας	Συνολικό εισόδημα	Συνολικός φόρος
2.400.000	0	0	2.400.000	0
446.000	4	22.300	2.846.000	22.300
1.706.000	12	255.900	4.552.000	278.200
3.407.000	28	1.022.100	7.959.000	1.300.300
9.088.000	35	3.635.200	17.047.000	4.935.000
Υπερβάλλον	40			

Εάν λάβουμε υπ' όψιν μας το παραπάνω παράδειγμα, τότε, σύμφωνα με τη νέα υποθετική κλίμακα φορολογίας εισοδήματος, ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί ως εξής :

$$4.552.000 \text{ € } 278.200$$

$$448.000 \times 28\% \text{ € } 125.440$$

$$5.000.000 \qquad 403.640$$

Με τη νέα κλίμακα ο φορολογούμενος θα έχει συνολικό φόρο 403.640 που σημαίνει ότι ευνοείται ο φορολογούμενος που έχει εισοδήματα από

μισθωτές υπηρεσίες με τον τρόπο της μείωσης των φορολογικών συντελεστών.

Θα μπορούσε να προσθέσει κανείς, πως ένας άλλος τρόπος για τη διαφοροποίηση των φορολογουμένων για την εξαγωγή του τελικού φόρου είναι η φορολογική επιβάρυνση με βάση τα αφορολόγητα ποσά δαπανών. Τα προβλεπόμενα αφορολόγητα ποσά δαπανών παίζουν καθοριστικό ρόλο στον υπολογισμό του φόρου. Τόσο τα αφορολόγητα ποσά όσο και οι προβλεπόμενες μειώσεις στο φόρο, μειώνουν τη φορολογική επιβάρυνση του φορολογούμενου.

Τα αφορολόγητα ποσά δαπανών παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα όπως απεικονίζονται στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος Ε1 :

Η διαφοροποίηση αυτή των φορολογουμένων με βάση τα αφορολόγητα ποσά δαπανών δεν σχετίζεται με τις πηγές εισοδήματος των φορολογουμένων αλλά με το ύψος του εισοδήματός τους, που εμμέσως όμως διαφοροποιεί τις πηγές εισοδήματος γιατί τα ασθενέστερα οικονομικά στρώματα βρίσκονται σε δυσμενή θέση σε σύγκριση με τους φορολογούμενους που αποκτούν μεγαλύτερα εισοδήματα. Θα δώσουμε ένα παράδειγμα :

Έστω ότι ο φορολογούμενος Α έχει καθαρό ετήσιο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες 5.000.000 και πραγματοποιεί δαπάνες ιατρικής περίθαλψης 800.000. Και έστω ότι ο φορολογούμενος Β έχει καθαρό ετήσιο εισόδημα 8.000.000 και δαπάνες ιατρικής περίθαλψης ομοίως 800.000 δρχ. Τότε :

Θ Ο φόρος του φορολογούμενου Α πριν τη δαπάνη θα είναι :

$$4.552.000 \text{ €} - 278.200$$

$$448.000 \times 30\% \text{ €} = 134.400$$

5.000.000	412.600 Φόρος
-----------	---------------

Ο φόρος του Α μετά τη δαπάνη θα είναι :

$$\text{Φορολογητέο εισόδημα : } 5.000.000 - 800.000 = 4.200.000$$

$$2.846.000 \text{ € } 22.300$$

$$1.354.000 \times 15\% \text{ € } 203.100$$

$$4.200.000 \qquad 225.400 \text{ Φόρος}$$

Ωφέλεια : $412.600 - 225.400 = 187.200$ δρχ.

Θ Ο φόρος του φορολογούμενου Β πριν τη δαπάνη θα είναι :

$$7.959.000 \text{ € } 1.300.300$$

$$41.000 \times 40\% \text{ € } 16.400$$

$$8.000.000 \qquad 1.316.700 \text{ Φόρος}$$

Ο φόρος του Β μετά τη δαπάνη θα είναι :

$$8.000.000 - 800.000 = 7.200.000$$

$$4.552.000 \text{ € } 278.200$$

$$2.648.000 \times 30\% \text{ € } 794.400$$

$$7.200.000 \qquad 1.072.600 \text{ Φόρος}$$

Ωφέλεια : $1.316.000 - 1.072.600 = 244.100$

Από το παραπάνω παράδειγμα, παρατηρούμε πως οι δύο φορολογούμενοι ενώ πραγματοποιούν το ίδιο ποσό δαπάνης για ιατρική περίθαλψη, έχει περισσότερο όφελος από τη μείωση του φόρου αυτός με το μεγαλύτερο εισόδημα.

Έτσι λοιπόν, η εξαγωγή του φόρου εισοδήματος με βάση τα αφορολόγητα ποσά δαπανών ευνοεί τα υψηλά εισοδηματικά στρώματα σε σχέση με τους χαμηλοεισοδηματίες. Αυτό μπορεί να διαπιστωθεί και ως εξής : επειδή οι φορολογικοί συντελεστές στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι προοδευτικοί, δηλαδή αυξάνονται περισσότερο με την αύξηση του εισοδήματος, η ελάφρυνση εμμέσως στο φόρο θα είναι μεγαλύτερη στα υψηλότερα εισοδηματικά στρώματα.

Στις εκπτώσεις φόρου φαίνεται κατ'αρχήν ότι υπάρχει φορολογική ισότητα επειδή όμως δεν λαμβάνεται προσθετικά έστω το ύψος εισοδήματος του φορολογούμενου καταλήγει ως άνισο φορολογικό μέτρο. Για παράδειγμα, ένας φορολογούμενος Α με εισόδημα 10.000.000 έχει μείωση για ένα παιδί από τον φόρο 30.000 δρχ. Το ίδιο κι ένας φορολογούμενος με χαμηλό εισόδημα 3.000.000 έχει την ίδια έκπτωση φόρου αν έχει ένα παιδί. Η πρότασή μας λοιπόν επικεντρώνεται στο γεγονός της προσπάθειας για ισότητα μεταξύ των φορολογουμένων. Αυτό μπορεί κατά κάποιο τρόπο να πραγματοποιηθεί έστω σε ελάχιστο βαθμό με την επιβολή εκπτώσεων φόρου ανάλογα με το ύψος εισοδήματος του φορολογούμενου. Όσο πιο υψηλό είναι το εισόδημα, τόσο πρέπει να αυξάνεται προοδευτικά και τα ποσοστά έκπτωσης φόρου πάνω στα εισοδήματα των φορολογουμένων.

Θα μπορούσε λοιπόν, να συμπεράνει κανείς, ότι οι προτάσεις που διατυπώθηκαν παραπάνω στηρίζονται σε μια ανθρωποκεντρική αντίληψη της φορολογικής επιβάρυνσης των φορολογουμένων. Σε μια αντίληψη που έχει σαν στόχο να κάνει πραγματικότητα την ίση μεταχείριση μεταξύ των φορολογουμένων ανεξάρτητα από το ύψος εισοδήματός τους.

Θα μπορούσαμε να δώσουμε δύο προτάσεις πάνω στο θέμα της φορολογικής ανισότητας που προκύπτει με βάση τα αφορολόγητα ποσά δαπανών :

- i. Περιορισμός των αφορολόγητων ποσών δαπανών για ιατρική περίθαλψη, φροντιστήρια παιδιών, τόκοι δανείων για την απόκτηση α' κατοικίας, ενοίκιο κατοικίας, οικογενειακές δαπάνες να ισχύουν μόνο γι'αυτούς που έχουν κυρίως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.
- ii. Ανάλογα με το ύψος των αφορολόγητων ποσών και της συμμετοχής τους στο ετήσιο εισόδημα να προκύπτουν αντίστοιχες μειώσεις και ανάλογα με τη μορφή της δαπάνης

π.χ. αν η δαπάνη ως αφορολόγητο ποσό έχει συμμετοχή στο 30% του εισοδήματος να εκπίπτει εξ' ολοκλήρου π.χ. για ενοίκιο κατοικίας και όχι το 40% της δαπάνης και μέχρι 250.000 που ισχύει μέχρι σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V
ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΩΝ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ
ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ

Στο φορολογικό μας σύστημα, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι δεν λαμβάνεται σημαντικά υπόψη η οικογενειακή κατάσταση του φορολογούμενου. Το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση τις κλίμακες που έχουμε παραθέσει σε προηγούμενο κεφάλαιο, για τον φορολογούμενο που τον βαρύνουν τέκνα, μειώνεται:

- α. Ως προς 88 ευρώ, δηλ. 30.000 δρχ. όταν έχει ένα τέκνο που τον βαρύνει.
- β. Ως προς 103 ευρώ, δηλ. 35.000 δρχ. για κάθε τέκνο του, όταν έχει δύο τέκνα που τον βαρύνουν
- γ. Ως προς 205 ευρώ, δηλ. 70.000 δρχ., για κάθε τέκνο του, όταν έχει τρία τέκνα που τον βαρύνουν
- δ. Ως προς 235 ευρώ, δηλ., 80.000 δρχ., για κάθε τέκνο του, όταν έχει τέσσερα τέκνα που τον βαρύνουν

Όσο αυξάνεται ο αριθμός των τέκνων που τον βαρύνουν για κάθε τέκνο το ποσό των 235 ευρώ προσαυξάνεται κατά 30 ευρώ, δηλ. 10.000 δρχ., για κάθε επιπλέον τέκνο πέρα από το τέταρτο. Για παράδειγμα ένας φορολογούμενος που έχει έξι τέκνα, δικαιούται μείωση φόρου κατά 1.760 ευρώ δηλ. 600.000 δρχ. (6x100.000).

Σαν πρόσωπα που βαρύνουν τον φορολογούμενο αναγνωρίζονται και τα τέκνα που δεν έχουν υπερβεί το 25^ο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν σε Δημόσια ή Ιδιωτικά ΙΕΚ (Ν. 2733/2000). Βλέπουμε λοιπόν ότι, ισχύουν κάποιες μειώσεις στον φόρο με βάση τον αριθμό των τέκνων των φορολογούμενων. Αυτές οι μειώσεις βέβαια, σαν συγκριθούν με τους δείκτες τιμών που ισχύουν στην αγορά αλλά και με την αυξανόμενη τάση του πληθωρισμού, βγαίνει το συμπέρασμα ότι είναι ελάχιστες έως μηδαμινές.

Αυτό γίνεται αμέσως κατανοητό με το ακόλουθο παράδειγμα. Έστω η παραπάνω οικογένεια που αναφέραμε με τα έξι τέκνα, που δικαιούται από το νόμο, μείωση φόρου 1.760 ευρώ. Αυτή η μείωση αντιστοιχεί σε 300 ευρώ για κάθε παιδί ετησίως, δηλαδή περίπου 25 ευρώ για κάθε παιδί μηνιαίως.

Και η πιο εύλογη ερώτηση που μπορεί να κάνει κάποιος είναι η εξής; Ποιο παιδί, με τα σημερινά δεδομένα, που οι απαιτήσεις είναι τόσο μεγάλες θα μπορούσε να βοηθηθεί με 25 ευρώ το μήνα; Πόση βοήθεια μπορεί να προσφέρει ένα τέτοιο χρηματικό ποσό. Ας αναλογιστούμε απλά τις ανάγκες, έστω και τις ανάγκες επιβίωσης, ενός παιδιού και την αγοραστική δύναμη που έχουν τα 25 ευρώ σήμερα;.

Μπορούν αυτά τα χρήματα να καλύψουν κάποια είδη πρώτης ανάγκης, μηνιαίως, για ένα παιδί και ποια είναι αυτά; Βλέπουμε λοιπόν ότι δεν υπάρχει καμία ουσιαστική μείωση, όταν έχει αποδειχθεί ότι για την διαβίωση ελάχιστου ορίου πριν τη φτώχεια,

*το κόστος ανά άτομο είναι 440 ευρώ το μήνα, δηλ.
150.000 δρχ.*

Πέρα όμως από το ότι το φορολογικό μας σύστημα δεν κάνει μειώσεις που να λαμβάνουν υπόψη τον πληθωρισμό, είναι και άλλα πράγματα που δεν λαμβάνει υπόψη. Όπως μια πάρα πολύ σημαντική παράμετρος που είναι το άνεργο μέρος των συζύγων. Πόσες οικογένειες είναι αυτές που εργάζεται μόνο το ένα μέλος και έχει την ευθύνη για τα υπόλοιπα. Και αναφερόμαστε σε οικογένειες που το μέλος που εργάζεται είναι μισθωτό. Δεν αναφερόμαστε σε οικογένειες που δουλεύει μόνο ένας και έχει αποδοχές που απλά δεν χρειάζεται να δουλέψει και το άλλο μέλος.

Επίσης πόσες οικογένειες είναι αυτές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της ανεργίας και δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες τους. Δεν λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό της ανεργίας που ολοένα και αυξάνει.

Εννοείται πως δεν είναι δυνατόν το φορολογικό μας σύστημα να λύσει και να εξαλείψει αυτά τα κοινωνικά φαινόμενα, όπως είναι ο πληθωρισμός και η ανεργία. Θα έπρεπε όμως να τα υπολογίζει σοβαρά και να μην αντιμετωπίζει το εισόδημα στατικά και εικονικά, χωρίς να εισέρχεται στα ουσιαστικότερα, εισοδηματικά προβλήματα που δημιουργούνται στην οικογένεια, με βάση την μεγέθυνση του ηλικιακού ορίου εξεύρεσης εργασίας, (ανεργία στους νέους), καθώς επίσης στην

συμμετοχή και των δύο συζύγων στο οικογενειακό εισόδημα (ανεργία σε επίπεδο συζύγων).
Ακόμη πρέπει να αναλύσουμε την ισότητα, όσον αφορά τις μειώσεις φόρους τέκνων. Με την πρώτη ματιά φαίνεται πως υπάρχει φορολογική ισότητα. Επειδή όμως δεν λαμβάνεται προσθετικά το ύψος εισοδήματος του φορολογούμενου, καταλήγει ως ένα άνισο φορολογικό μέτρο. Για παράδειγμα ένας φορολογούμενος με εισόδημα 30.000 ευρώ, έχοντας ένα παιδί έχει μείωση 88 ευρώ. Όμως μείωση 88 ευρώ έχει και ένας φορολογούμενος που έχει εισόδημα 15.000 ευρώ. Θα μπορούσε εδώ το φορολογικό μας σύστημα να έχει μεριμνήσει αλλιώς. Μια πρόταση είναι να μην ισχύουν οι μειώσεις από ένα συγκεκριμένο καθαρό ετήσιο εισόδημα και πάνω. Έστω από 50.000 ευρώ και πάνω. Έτσι και αλλιώς μία οικογένεια που έχει καθαρό εισόδημα 50.000 ευρώ ετησίως, δηλαδή 416 ευρώ τον μήνα μία μείωση φόρου της τάξεως των 25 ευρώ, όπως το αναλύσαμε και πιο πάνω, δεν πρόκειται να ωφελήσει ή να βοηθήσει σε τίποτα. Γιατί πολύ απλά, ένας άνθρωπος που βγάζει 416 ευρώ τον μήνα δεν έχει ανάγκη τα 25 ευρώ που του χαρίζει το κράτος μέσω του φορολογικού μας συστήματος. Θα πρέπει, αφού η κοινωνία έχει χωρίσει τους ανθρώπους σε τάξεις ανάλογα με το εισόδημά τους, είναι αναγκασμένη και η φορολογία να κινηθεί στα ίδια επίπεδα. Εννοείται βοηθώντας τα πιο αδύναμα στρώματα.

Πως λοιπόν θα βοηθήσει τα αδύναμα στρώματα με την παραπάνω πρόταση; Πολύ απλά, όταν θα στερήσει μειώσεις από κάποια στρώματα, είναι λογικό να υπάρχουν επιπλέον χρήματα στα ταμεία του κράτους. Αυτά λοιπόν τα χρήματα θα μπορέσει να τα κατανέμει σε στρώματα που το έχουν περισσότερο ανάγκη. Έτσι ώστε η έκπτωση να είναι ουσιαστική και όχι τυπική. Οφείλει να κάνει μειώσεις που θα ωφελήσουν το κοινωνικό σύνολο και που θα έχουν σκοπό ένα πιο δίκαιο φορολογικό σύστημα.

Αυτό βέβαια είναι κάτι που συμφέρει και το κράτος. Γιατί εάν ο φορολογούμενος νιώθει ότι ανήκει σ' ένα σύστημα που τον προστατεύει, προσπαθεί για το καλό του και τον κάνει να νιώθει σιγουριά, δεν τον ωθεί στην φοροδιαφυγή. Όσο ο φορολογούμενος νιώθει ότι ανήκει σ' ένα σύστημα "αρπακτικό", που το μόνο που γίνεται είναι να παίρνει φόρους με κάθε τρόπο, τότε η φοροδιαφυγή θα είναι ένα μόνιμα μεγάλο πρόβλημα της κοινωνίας μας.

Άλλη μία πρόταση είναι η εισαγωγή διορθωτικών συντελεστών. Δηλαδή να αναπροσαρμοστούν οι συντελεστές της φορολογικής κλίμακας, έτσι ώστε να λαμβάνουν υπόψη τον πληθωρισμό, την αγοραστική δύναμη του χρήματος, και την ανεργία στο επίπεδο των συζύγων.

Με λίγα λόγια, με άλλο φορολογικό συντελεστή θα πρέπει να φορολογείται ένας μισθωτός οικογενειάρχης με ένα παιδί και με εισόδημα 30.000 ευρώ και με άλλο φορολογικό συντελεστή ένας

εισοδηματίας με το ίδιο εισόδημα και με ένα παιδί. Αυτό γιατί μπορεί ο μισθωτός για τα καταφέρει το εισόδημα των 30.000€ το χρόνο, να εργάζεται σε δύο δουλειές, ή να εργάζονται και τα δύο μέλη της οικογένειας και να κάνουν κοινή φορολογική δήλωση.

Ο εισοδηματίας όμως δεν καταβάλλει καμία εργασία για να αποκτήσει τα 30.000 ευρώ. Για τους παραπάνω λοιπόν λόγους, θα πρέπει και οι μειώσεις των τέκνων τους να είναι διαφορετικές. Δεν μπορούν αυτοί οι δύο φορολογούμενοι παρ' όλες τις σημαντικές τους διαφορές, να κρίνονται ως ίσοι και να έχουν και οι δύο 88 ευρώ μείωση τέκνων. Αυτόματα αυτό μας οδηγεί στην αντιμετώπιση ενός άνισου φορολογικού συστήματος που πίσω από την μάσκα της ισότητας όλων των φορολογούμενων, αδικεί αυτούς που στην ουσία έχουν την περισσότερη ανάγκη για εύνοια. Και δεν μιλάμε για μία αυθαίρετη εύνοια, αλλά για μία εύνοια βασισμένη σε αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια, αποδεδειγμένα.

Η οικογένεια είναι ένα κύτταρο της κοινωνίας πολύ σημαντικό. Πρέπει λοιπόν το κράτος μέσο του φορολογικού του συστήματος να προσπαθήσει να κρατήσει αυτό το κύτταρο ζωντανό και ενεργό. Μπορεί να δει σε βάθος τα προβλήματα που αντιμετωπίζει μια οικογένεια και να διαμορφώσει το φορολογικό σύστημα έτσι ώστε, όχι να τα επιλύσει γιατί αυτό δεν είναι εφικτό, αλλά τουλάχιστον να τα εξομαλύνει όσο το δυνατόν περισσότερο. Να κάνει

μειώσεις ουσιαστικές, που θα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και θα προέρχονται από κριτήρια αντικειμενικά. Επίσης να αναπροσαρμόσει τους συντελεστές της φορολογικής κλίμακας πάλι ανάλογα με κριτήρια που θα μπορούν να ξεχωρίζουν την διαφορετικότητα των φορολογουμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στη σχετική αρθρογραφία γύρω από το πρόβλημα της φορολογικής μεταρρύθμισης, υπάρχουν λίγες προτάσεις για κοινωνική φορολογική πολιτική. Εμείς κυρίως μέσα από την εργασία μας θέλαμε να τονίσουμε όχι με μία σε βάθος ανάλυση τεχνοκρατικής μορφής αλλά απλώς ενδεικτικά και άλλους τρόπους και μορφές επίτευξης δικαιότερης φορολογικής πολιτικής.

Βεβαίως το μεγάλο πρόβλημα είναι αν από τέτοιες πολιτικές μειώνονται σημαντικά τα φορολογικά έσοδα του κράτους. Όπως ανακοίνωσε ο υπουργός Οικονομίας κ. Ν. Χριστοδουλάκης, το κόστος των φοροελαφρύνσεων στα εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων ανέρχεται σε 1,4 δις. ευρώ. Τα δύο τρίτα εξ' αυτών καλείται να καλύψει ο προϋπολογισμός του 2003, ενώ τα υπόλοιπα θα επιβαρύνουν τα δημόσια οικονομικά το 2004. Τη μερίδα του λέοντος, όσον αφορά το δημοσιονομικό κόστος, θα καρπωθούν τα νοικοκυριά. Με βάση τους υπολογισμούς του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, το ποσό που εισέπραττε ως τώρα το Δημόσιο και θα απολέσει το 2003 με στόχο τη στήριξη του εισοδήματος της ελληνικής οικογένειας, σύμφωνα με τις κυβερνητικές ανακοινώσεις, ανέρχεται σε 760 εκατ. ευρώ.

Είναι γνωστό όμως ότι το κράτος δεν γεννάει λεφτά. Για να δώσει πρέπει να πάρει και όταν πάρει μπορεί να δώσει. Ο εισοδηματικός περιορισμός του κράτους, που αναλύουν τα οικονομικά συγγράμματα, είναι μια δυσάρεστη πραγματικότητα. Εκείνο όμως το οποίο παραγνωρίζεται είναι ότι το ποιος θα πάρει και ποιος θα δώσει, που είναι μια πολύ σημαντική διαφοροποίηση στην οικονομική πολιτική. Η πρόθεση της φορολογικής μεταρρύθμισης είναι να δώσει στους

χαμηλόμισθους. Αυτό είναι σημαντικό και δεν μπορεί να ακυρωθεί με ταυτολογίες.

Πιστεύουμε όμως ότι οι απώλειες των εσόδων του κράτους, μπορούν να αντισταθμιστούν από αυξημένα φορολογικά έσοδα των υψηλότερα εισοδηματικά στρωμάτων. Επίσης, η ιδιαιτερότητα που δίνεται στη μισθωτή εργασία θα αυξήσει την παραγωγικότητα και τη νόμιμη κατάθεση της μισθωτής εργασίας και θα περιστείλει την παραοικονομία στην κατεύθυνση κυρίως της παραοικονομίας στην εργασία. Όποια μέτρα συμβάλλουν στην επιχειρηματική δραστηριότητα, κατά τη γνώμη μας θα έπρεπε να παραμείνουν στο επίπεδο της φορολογικής νομοθεσίας για τα φορολογικά αναπτυξιακά κίνητρα και όχι στη φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Η πρότασή μας για διαφοροποίηση των πηγών εισοδήματος και των αφορολόγητων ποσών, θέλει να τονίσει την προοπτική πολυμορφίας στις επιλογές των φορολογικών επιβαρύνσεων.

Σύμφωνα με το νέο φορολογικό νομοσχέδιο του κράτους αλλάζει ο τρόπος υπολογισμού του φόρου, με αύξηση των αφορολόγητων ποσών για μισθωτούς και λοιπούς φορολογούμενους, κατάργηση των μειώσεων του φόρου για τα προστατευόμενα παιδιά και την αντικατάσταση των μειώσεων αυτών με αφορολόγητα ποσά ανάλογα με τον αριθμό των προστατευόμενων παιδιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ Ι Ι

Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

§ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ / 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2002

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

§ Κ.Β.Σ. , Χ.Ν. ΤΟΤΣΗ

§ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΔΗΛΩΣΗΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2002.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ